

Výkladové poznámky k biblickým veršom z úlohy č. 9

Cirkev - Božia škola rastu a poznávania

Nedeľa: Škola lásky

(Lk 10,30-37 SEkP) ³⁰*Nato Ježiš začal rozprávať: Istý človek zostupoval z Jeruzalema do Jericha a dostal sa do rúk zbojníkov. Tí ho ozbíjali, dorážali, nechali ho polomŕtveho a odišli.* ³¹*Náhodou šiel touto cestou kňaz, ktorý ho síce videl, no obišiel ho.* ³²*Takisto aj levita: keď prišiel na to miesto a uvidel ho, obišiel ho.* ³³*No prišiel k nemu aj istý pcestný, Samaritán. Keď ho uvidel, prišlo mu ho ľúto.* ³⁴*Pristúpil k nemu, nalial mu na rany olej a víno a obviazal mu ich. Potom ho vyložil na svoje dobyčča, zaviezol do hostinca a postaral sa o neho.* ³⁵*Na druhý deň vybral dva denáre, dal ich hostinskému a povedal: Staraj sa oňho; ak na neho vynaložíš viac, na spiatočnej ceste ti to zaplatím.* ³⁶*Kto podľa teba z tých troch sa stal bližným tomu, čo padol do rúk zbojníkov?* ³⁷*On povedal: Ten, čo mu preukázal milosrdenstvo. A Ježiš povedal: Chod' a rob podobne!*

Toto podobenstvo je nutné čítať v jeho užšom kontexte, ktorý začína už od 25. verša. Za Ježišom sem prichádza jeden "právnik"¹, gr. *nomikos*. Tento termín sa v evanjeliách používa ako synonymum k ďalším dvom označeniam *grammateis* (zákonníci) a *nomodidaskaloi* (učitelia zákona). Títo ľudia mali trojitú funkciu: "(1) Stali sa profesionálnymi bádateľmi v oblasti zákona a jeho obhájci.... Šírili vlastné nepísané právne rozhodnutia, aby sa Mojžišov zákon mohol dôsledne uplatňovať v každodennom živote... (2) Zhromažďovali okolo seba množstvo žiakov, ktorí sa od nich učili zákonu... od ktorých očakávali väčšiu úctu, než akú mali k rodičom... (3) ... ako sudcovia v Sanhedrinu vykonávali právo."² Tento človek, ktorého pravdepodobne nasledovali jeho žiaci prišiel pokúšať Ježiša s otázkou, čo má robiť, aby bol spasený. Ježiš odpovedá protiotázkou "čo je napísané v zákone?" (v. 26). Tento znalec zákona odpovedá veľmi správne citovaním Dt 6,5 a Lv 19,18. Zákoník má však problém s druhým citovaným textom a kladie Ježišovi otázku: "Kto je môj bližný?" (v. 29b). A práve na túto otázku Ježiš odpovedá svojim podobenstvom. Ježiš sa v tomto príbehu ukazuje ako ten pravý učiteľ a znalec zákona, pretože napravné pokrivený pohľad na lásku k bližnému, ktorý bežne v prostredí židovských znalcov zákona prevládala. "Medzi zákoníkmi a farizejmi prevažoval názor, že ich bližnými sú iba ľudia spravodliví, zatiaľ čo hriešnici (napr. colníci a neviestky), pohania a Samaritáni si ako Boží nepriatelia zasluhujú nenávisť."³

v. 30: Podobenstvo začína zmienkou o akomsi pcestnom, ktorý putuje z Jeruzalema do Jericha. Aj keď to nie je explicitne zmienené, jedná sa o Žida, pretože "Samaritáni touto cestou väčšinou nechodili", pretože ak sa "vydali touto cestou, neriskovali len prepadnutie

¹ PANCZOVÁ, Helena. Grécko-slovenský slovník: *Od Homéra po kresťanských autorov*. Bratislava: Lingea, 2012. 1327 s. ISBN 978-80-8145-021-1. str. 860.

² FEINBERG, C. L. HARRISON, R. K. "Zákoníci" in: DOUGLAS, J. D. (ed). *Nový biblický slovník*. 2. vyd. Praha: Návrat domů, 2009. ISBN 978-80-7255-193-4. str. 1127.

³ MACARTHUR, John. *Nový zákon: Komentár verš po verši*. Kroměříž: Didasko, 2013. 1010 s. ISBN 978-80-87587-08-9. str. 233.

lupičmi, ale aj nevraživosti ostatných počestných."⁴ Nenávisť medzi Židmi a Samaritánmi bola naozaj veľká. "Keby bol ten Žid zdravý a v poriadku a nie polomŕtvy a Samaritán by mu podal čašu studenej vody, Žid by ju s opovrhnutím odmietol. A predsa bol Samaritán pohnutý súcitom, ktorý prevyšoval všetku náboženskú nevraživosť, a zachoval sa k Židovi mimoriadne štedro."⁵ Ďalej cesta z Jeruzalema do Jericha bola dosť náročná a nebezpečná aj bez možných lupičov. "Pútnik musel zostúpiť asi 27 km po skalnatej, točitej ceste, pričom prekonal prevýšenie zhruba tisíc metrov."⁶ Zároveň skutočnosť, že pútnik v tomto podobenstve nie je nijakým spôsobom bližšie špecifikovaný, otvára možnosť poslucháčom tohto podobenstva sa s týmto človekom stotožniť.

vv. 31-32: Naopak, Ježiš tu pomenuje okoloidúcich, že sa jedná o kňaza a o levitu. Obaja sú postavami, ktoré reprezentujú duchovných, resp. Božích služobníkov. V ani jednom sa však neprebudil súcit, naopak zvíťazil v nich strach. Lupiči mohli byť nablízku a onoho muža tam mohli nechať ako návnadu. Text tohto prepadnutého muža označuje aujímavým spôsobom ako "polomŕtveho" (v. 30). Ak ten muž na ceste zahynie, tak lupičom pripadne len polovica zodpovednosti za jeho smrť, druhá polovica padá na hlavu tých, ktorí ho videli, ale obišli ho a nechali zomrieť. Úloha kňaza a levitu v tomto podobenstve je "vzbudiť nádej, ale následne ju hneď udusiť"⁷. Po tom, ako títo dvaja muži zraneného obídu, rapídne klesajú šance tohto muža na prežitie.

vv. 33-35: Zrazu prichádza na scénu opovrhovaný Samaritán, ktorý však prekvapí, pretože sa zachová k polomŕtvemu lepšie, ako príslušníci vlastného etnika a náboženský predstavitelia. Poslucháči tohto podobenstva takýto vývoj nepredpokladali, od Samaritána nič dobré neočakávali. Samaritán je pohnutý ľútosťou. Riskuje svoj život keď prichádza až k mužovi, dá mu prvú pomoc, dopraví ho do hostinca. Samaritán takto stráca celý jeden deň času, pretože až do rána sa stará o zraneného, ba čo viac, zaplatí hostinskému sumu dvoch odpracovaných dní, aby sa o chorého postaral. Avšak tým to ešte nekončí, Samaritán sa k tomuto mužovi ešte vráti, aby ho skontroloval a doplatil prípadné ďalšie náklady súvisiace s liečením.

vv. 36-37: Ježiš končí podobenstvo otázkou k zákonníkovi: "Kto podľa teba z tých troch sa stal bližným tomu, čo padol do rúk zbojníkov?" "Zákonník totiž predpokladal, že druhí sa k nemu majú zachovať ako blížni; Ježiš uviedol na pravú mieru, že každý z nás je zodpovedný za to, aby sa stal bližným pre druhých, zvlášť pre tých, ktorí sú v núdzi."⁸ Tento príbeh svojím silným etickým nábojom oslovuje aj dnes. "Predpokladajme, že sa kresťan stretne so svojim najhorším náboženským nepriateľom, ktorý ním a kresťanskou zvesťou pohŕda a možno ho aj prenasleduje - a teraz ho nájde v situácii, kedy potrebuje pomoc; musí

⁴ MACARTHUR, John. Nový zákon: *Komentár verš po verši*. str. 233.

⁵ GOODING, David. *Lukášovo evanjelium*. Praha: Návrat domů, 1994. 300 s. ISBN 80-85495-04-X. str. 166.

⁶ MACARTHUR, John. Nový zákon: *Komentár verš po verši*. str. 233.

⁷ NOLLAND, John. *Word Biblical Commentary: Luke 9:21-18:34*. vol. 35B. Grand Rapids: Zondervan, 2018 (ePub edition). 970 s. ISBN 978-0-310-58856-6. str. 330.

⁸ MACARTHUR, John. Nový zákon: *Komentár verš po verši*. str. 234.

prekonať vnútorný odpor a jednať s týmto nepriateľom ako s bližným, musí ho milovať ako sám seba."⁹

Pondelok: Povolání byť svetlom

(Mt 5,14-16 SEkP) ¹⁴*Vy ste svetlo sveta. Mesto, ktoré leží na vrchu, sa nedá ukryť.* ¹⁵*Ani lampu nezažnú a nepostavia pod mericu, ale na svietnik, aby svietila všetkým v dome.* ¹⁶*Nech tak svieti vaše svetlo pred ľuďmi, aby videli vaše dobré skutky a oslavovali vášho Otca, ktorý je v nebesiach.*

vv. 14-15: Metafora svetla je v Biblii veľmi frekventovaná a najčastejšie sa vzťahuje k Bohu. Už v správe o stvorení je svetlo výsledkom Božieho prehovorenia (Gn 1,3). "Boh je tiež opísaný ako svetlo v eschatologických kontextoch (napr. Iz 60,19-20; porov. Zj 21,10-11)."¹⁰ V tejto tradícii pokračuje aj evanjelista Ján, keď popisuje Slovo ako "svetlo ľudí" (J 1,4). Avšak ani metafora Božieho ľudu ako svetla nie je v Biblii ojedinelá. "V Iz 42,6 je poslaním Izraela byť svetlom pre uskutočnenie a prežívanie spásy."¹¹ Metafora soli a svetla ukazuje aj na rozmer sebaobetovania. "Rovnako ako sa soľ rozpúšťa v službe, aj svetlo sa stravuje, keď svieti. Je tu opäť podčiarknutá myšlienka o veľkej povinnosti a obeti služby učeníkov."¹² No zároveň toto prirovnanie hovorí aj o nezastupiteľnej úlohe Kristových učeníkov pre tento svet. "Ak svet nemá zostať v temnote, musia učeníci splniť svoje povolanie reprezentovať kráľovstvo. Teraz sú svetlom, ktorého žiarenie sa stáva nádejou sveta."¹³

"Mesto na vrchu" je zrejme narážkou na Jeruzalem, ktoré leží na vrchu Sión. Nie je možné prejsť okolo Jeruzalema a nevšimnúť si ho. Avšak Kristovo svetlo, ktoré majú učeníci šíriť je ešte žiarivejšie. Rozšírením tohto prirovnania o meste je aj lampa vo v. 15. Svetlo je od toho aby bolo vyvýšené tak, aby osvecovalo čo najväčší priestor. Nie však vo význame pyšného vyvyšovania svojho náboženstva.

v. 16: "Vo vete: 'Nech tak svieti vaše svetlo pred ľuďmi' je v gréckom texte oproti prekladu jednoznačne jasnejší dôraz práve na slovo 'svetlo', a nie napr. na slove 'vaše'. Z pôvodného textu teda vyplýva, že svetlo má svietiť. Učeník má jediná úlohu, nechať svetelnému lúču tohto svetla voľnú dráhu, nestáť svetlu v ceste ako prekážka!"¹⁴

Utorok: Život učeníka

(Lk 4,18-23 SEkP) ¹⁸*Duch Pánov je nado mnou lebo ma pomazal zvestovať chudobným evanjelium a uzdravovať skrúšených srdcom. Poslal ma oznámiť zajatým prepustenie,*

⁹ GOODING, David. *Lukášovo evanjelium*. str. 167.

¹⁰ HAGNER, D. A. *Word Biblical Commentary: Matthew 1-13*. vol. 33A. Grand Rapids: Zondervan, 2018 (ePub edition). 914 s. ISBN 978-0-310-58840-5. str. 272.

¹¹ HAGNER, D. A. *Word Biblical Commentary: Matthew 1-13*. str. 272.

¹² RIENECKER, Fritz. *Wuppertálska študijná biblia: Evanjelium podľa Matúša*. Bratislava: Creativpress, 1992. 451 s. ISBN 80-7131-009-3. str. 71.

¹³ HAGNER, D. A. *Word Biblical Commentary: Matthew 1-13*. str. 273.

¹⁴ RIENECKER, Fritz. *Wuppertálska študijná biblia: Evanjelium podľa Matúša*. str. 71.

slepým vrátiť zrak, utláčaných prepustiť¹⁹ a vyhlásiť milosrdný rok Pánov.²⁰ Nato zvinul knihu, vrátil ju sluhovi a sadol si. Oči všetkých v synagóge sa upreli naňho.²¹ On pokračoval: Dnes sa splnilo Písmo, ktoré ste práve počuli.²² Všetci mu prisvieďali a obdivovali jeho láskavú reč, ktorá plynula z jeho úst. A hovorili si: Či to nie je Jozefov syn?²³ A Ježiš im hovoril: Iste mi povieťe toto príslovie: Lekár, uzdrav sám seba! Aj tu, vo svojej domovine urob to, o čom sme počuli, že sa stalo v Kafarnaume.

vv. 18-19: Ježišovo kázanie v nazaretskej synagóge je biblistami považované za akési programové vyhlásenie Lukášovho evanjelia. 18. a 19. verš je kompiláciou častí textov z Iz 61,1-2a a 58,6b.

Pomazanie od Hospodinovho Ducha sa nám v príbehu evanjelia jasne spája s Ježišovým krstom (3,21-22). Avšak, ako poznamenáva NOLLAND, "prirodzený zmysel v izaiášovskom kontexte je prorocký"¹⁵, tzn. že Ježiš tu o sebe hovorí ako o pomazanom prorokovi. Vzhľadom na to, že v SZ Izraeli boli do úradu pomazávaní proroci, kňazi a králi, potom úrad proroka predstavuje jednu z troch funkcií Mesiáša. A práve nasledujúci text bližšie charakterizuje činnosť proroka, ktorá má čo dočinenia s oslobodením zajatých otrokov. Poslaním Mesiáša-Proroka je predovšetkým "zvestovať chudobným evanjelium, uzdraviť skrúšených srdcom, oznámiť zajatým prepustenie, vrátiť zrak slepým, prepustiť utláčaných" a celé je to zhrnuté vo v. 19 "vyhlásením milostivého roku Pánovho".

V prvom rade nie je možné chudobných, skrúšených, slepých a zajatých iba zduchovníť, no rovnako nie je možné brať to "len" doslovne. Je to potrebné vnímať v celej šírke významov týchto slov. Môžeme si to ukázať na "zajatcoch". "Grécke slovo (aichmalótos), ktoré tu vyjadruje 'väzeň', doslova znamená 'vojnový zajatec'... Iste nehovoril o skutočných vojnových zajatcoch. V obraznom zmysle je však v evanjeliu mnoho príkladov, kedy Kristus dáva slobodu ľuďom, ktorí boli v zajatí dlhov (7,41-50), deptajúcej a zdrcujúcej satanskej moci (8,26-39), lásky k peniazom (19,1-10) apod."¹⁶ Často v evanjeliách slepí vidia viac ako tí, ktorí sú zdraví. Napriek tomu, že Ježiš skutočne uzdravoval chorých, vracal zrak slepým a vyslobodzoval posadnutých z démonického zajatia, tak hlavnou myšlienkou je evanjelium, oslobodenie z otroctva hriechu. "Lukášov Ježiš nie je žiaden sociálny reformátor a nijako zásadne sa nezameriava na politickú štruktúru svojho sveta, ale je hlboko znepokojený doslovnými fyzickými potrebami ľudí, ale hlavne ich duchovnými potrebami."¹⁷ Milostivý rok Pánov je rok odpustenia dlhov a prepustenia otrokov, ktorý sa mal konať každý siedmy rok (sobotný rok) a každý päťdesiaty rok (jubilejný rok). Ježiš ako Mesiáš-Prorok je tu predstavený ako nový Mojžiš, ktorý prišiel, aby vyviedol svoj ľud z otroctva hriechu.

vv. 20-21: Ježiš ukončí čítanie proroka Izaiáša, ale oči všetkých ho naďalej pozorujú. Dôvodom možno je to, že Ježiš skončil svoje čítanie uprostred vety, pretože "nasledujúce slová zvestujú Boží súd v deň odplaty, ktorý nastane až pri Kristovom druhom príchode."¹⁸ Inými slovami povedané, Ježiš predčasne končí čítanie, pretože nasledujúce slová (Iz 61,2b)

¹⁵ NOLLAND, John. Word Biblical Commentary: *Luke 1-9:20*. vol. 35A. Grand Rapids: Zondervan, 2018 (ePub edition). 978 s. ISBN 978-0-310-58855-9. str. 391.

¹⁶ GOODING, David. *Lukášovo evanjelium*. str. 67.

¹⁷ NOLLAND, John. Word Biblical Commentary: *Luke 1-9:20*. str. 392.

¹⁸ MACARTHUR, John. *Nový zákon: Komentár verš po verši*. str. 219.

sa vzťahujú na Mesiáša-Kráľa. Vo verši 21 prichádza vysvetlenie v slovách "Dnes sa splnilo Písmo, ktoré ste práve počuli."

v. 22: Tu máme rozporuplnú reakciu ľudí v synagóge. Keď Ježiš čítal ono krásne Izaiášove proroctvo, ľudia prikyvovali a nechali sa unášať láskavou rečou. Avšak keď Ježiš povedal svoj komentár k týmto veršom, zaplavila ich pochybnosť: "Či to nie je Jozefov syn?" Ľudia správne pochopili, že Ježiš vzťahoval tento Izaiášov text na seba. Problémom bolo, že neverili, že by ten, ktorý medzi nimi vyrastal, mohol byť Mesiášom.

v. 23: Ježiš vidí do ich srdca a pozná ich nevieru. Preto reaguje príslovím: "Lekár, uzdrav sám seba!" Ľudia v Nazarete počuli, že Ježiš robil mocné činy v Kafarnaume, a aj oni chceli vidieť dôkaz. "Uzdrav sám seba" je práve význame toho, že Ježiš má urobiť zázrak, tak im dať dôkaz a uzdraviť sám seba tým, že oni na základe tohto dôkazu uveria. "Ak si vypožičiame ich metaforu, možno povedať, že ako lekár by ich mohol vyliečiť a ich uzdravenie by bolo nezvratným dôkazom, že hovorí pravdu; záviselo však na nich a nie na ňom, či uznajú, že sú chorí, že potrebujú uzdraviť, a tak prijmú požadovaný dôkaz."¹⁹

Streda: Trvalé hľadanie pravdy

(Jer 29,13 SEkP) ***Budete ma hľadať a nájdete ma, lebo ma budete hľadať celým svojim srdcom.***

Jeremiáš 29. kapitola je list, ktorý "Jeremiáš poslal z Jeruzalema do Babylonu ... a formálne je adresovaný judským exulantom v Babylone."²⁰ Judskí exulanti sa dostali do cudzieho prostredia, s odlišnou kultúrou, kde "vládnú" cudzí bohovia. V tomto kontexte je trinásty verš veľmi potešujúci a upokojujúci. Trinásty verš je parafrázou Dt 4,29, kde je súčasťou textu, ktorý predznamenáva trest v podobe exilu za to, že sa ľud odvráti od Hospodina. Jeremiáš teda pripomína text Tóry a tým apeluje na judských zajatcov, aby začali hľadať Boha celým srdcom, tzn. v plnej "úprimnosti"²¹. "Celým svojim srdcom" je aj určitou ozvenou prikázania lásky z Dt 6,5. Babylonský exil teda nie je vyjadrením Božieho odmietnutia, ale naopak snahy o to, aby sa ľud k nemu vo svojom srdci vrátil. Bol to totiž ľud Boží, ktorý Boha opustil, nie naopak.

Samotné sloveso "budete ma hľadať" (heb. *báqas*) je v intenzívnom stupni (*piel*) a doslova znamená "dychtiť, prehl'adávať, snažiť sa"²². Boha je možné nájsť na každom mieste, Hospodin nie je obmedzený ani na chrám, ani na oblasť Palestíny. Dôležitý je práve postoj srdca.

¹⁹ GOODING, David. *Lukášovo evangelium*. str. 69.

²⁰ KEOWN, Gerald. SCALISE, Pamela. SMOTHERS, T. G. *Word Biblical Commentary: Jeremiah 26-52*. vol. 27. Grand Rapids: Zondervan, 2018 (ePub edition). 640 s. ISBN 978-0-310-58869-6. str. 143.

²¹ MACARTHUR, John. *Starý zákon: Komentár verš po verši*. Kroměříž: Didasko, 2015. ISBN 978-80-87587-17-1. str. 924.

²² PÍPAL, Blahoslav. *Hebrejsko-český slovník ke Starému zákonu*. 4. vyd. Praha: Kalich, 2006. 188 s. ISBN 80-7017-029-8. str. 30.

(Mt 7,7-8 SEkP) *⁷Proste a dostanete, hľadajte a nájdete, klopte a otvorí sa vám. ⁸Ved' každý, kto prosí, dostáva, kto hľadá, nachádza, a tomu, kto klope sa otvorí.*

Podobne ako predchádzajúci text z Jeremiáša, aj tu sa jedná o intenzitu hľadania. Kristus nás ubezpečuje, že ten, kto hľadá, nájde. To je však často v rozpore z bežnou skúsenosťou človeka. Človek často volá, ale odpoveď neprichádza. V skutočnosti sa však len naša predstava o tom, ako má Boh vypočuť našu modlitbu nezhoduje s realitou skutočného vypočutia. Boh sa pozerá predovšetkým na perspektívu našej večnosti a dáva také odpovede na naše modlitby, ktoré nás k onej večnosti približia.

Tieto verše sú Ježišovým pozvaním k hľadaniu. "Pozvanie ja zjavne tak široké, ako naznačujú otázky z vv. 9-10 a predmet je tak všeobecný, ako *agatha* 'dobré veci', z v. 11. Tieto 'dobré veci' možno považovať za eschatologické požehnanie, ktoré sprevádzajú prítomnosť kráľovstva."²³

V Zjavení Jána je dokonca tento motív klopania obrátený. Nie je to človek, ktorý hľadá Boha, ale Boh ktorý hľadá človeka, stojí pri dverách a klope (vid' Zj 3,20). Prosenie, hľadanie a klopanie teda nespočíva v tom kričať tak hlasno, aby nás Boh počul, ale utíšiť sa pred Bohom tak, aby sme my mohli počuť jeho hlas, jeho klopanie.

(Sk 17,26-27 SEkP) *²⁶On z jedného stvoril celé ľudské pokolenie, aby obývalo celý povrch zeme, vymedzil ľudom čas a hranice bývania, ²⁷aby hľadali Boha, či by ho nejako nenahmatali a nenašli, hoci od nikoho z nás nie je ďaleko.*

Kniha Skutky tu potvrdzujú Biblický popis stvorenia z Gn 1 a 2. Všetci ľudia majú svoj pôvod v spoločnom predkovi, všetci sme jednej krvi. Nie je rozdiel ani medzi národmi, rasami, ani jednotlivcami. Všetci majú u Boha rovnakú hodnotu. "Týmto sa odstránilo všetko domnelé odôvodňovanie viery, že Gréci boli vrodene nadradení barbarom, pretože sa tým odstraňuje všetko opodstatnenie pre porovnateľné viery súčasnosti. V prírode, ani v milosti, ani v starom stvorení, ani v novom nie je priestor pre predstavy o rasovej nadradenosti."²⁴

Zároveň tento text hovorí o obmedzeniach času a priestoru, ktoré Boh určil ľudom. To úplne sponchýbňuje akékoľvek platónovské dualistické predstavy o nesmrteľnej preexistentnej duši človeka. Dvadsiaty siedmy verš nám ukazuje, že tieto obmedzenia sú dané preto, aby ľudia hľadali Boha. Tzn. že obmedzenia boli dané až po páde človeka do hriechu, až vtedy, keď človek Boha opustil. Keď si človek uvedomuje svoju konečnosť, že všetko raz pomíne, tiahne ho to k hľadaniu nesmrteľnosti. Preto si človek vytvoril množstvo teórií. Človek už zo svojej prirodzenosti hľadá niečo viac ako to hmotné. Ten však kto Boha hľadá, vie ho objaviť aj podľa hmotných stvorených vecí. Od nikoho z nás nie je ďaleko.

(Ž 25,5 SEkP) *Ved' ma svojou pravdou a vypočuj ma, lebo ty si Boh mojej spásy, na teba čakám deň čo deň.*

²³ HAGNER, D. A. Word Biblical Commentary: *Matthew 1-13*. str. 372.

²⁴ BRUCE, F. F. The New International Commentary on the New Testament: *The Book of Acts*. Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Company, 1988. 621 s. eISBN 978-1-4674-2328-1. str. 292.

Už vo štvrtom verši sa Žalmista modlí o to, aby mu Hospodin dal poznať svoje cesty. "Dávid si je vedomý toho, že Boh ho môže uvádzať do svojej pravdy len na ceste, len ak s ním bude chodiť... Boha nemožno poznať len štúdiom kníh. Boha nemožno poznať, bez toho, aby sme ho neustále hľadali, bez toho, aby sme ho nasledovali."²⁵ Žalmista tu vyjadruje svoju prežitú skúsenosť s Bohom, aj svoje očakávania. "Kráčal po Božích cestách a túži po nich kráčať aj ďalej; ale také pokračovanie závisí od Božskej pomoci, konkrétne od vyslobodenia zo súčasnej krízy (preto Boha nazýva 'Bohom mojej spásy' alebo vyslobodenia, čo odráža minulú skúsenosť aj súčasné očakávanie)."²⁶

(J 16,13 SEkP) *Ked' však príde on, Duch pravdy, uvedie vás do celej pravdy, lebo nebude hovoriť sám od seba, ale bude hovoriť, čo bude počuť. Bude vám zvestovať aj to, čo príde.*

(J 17,17 SEkP) *Posväť ich v pravde, tvoje slovo je pravda!*

Tieto dva verše si prejdeme spoločne, pretože aj keď sa oba nachádzajú v rôznych kapitolách, tak predsa len oba pochádzajú z Ježišovej veľkej rozlúčkovej reči (J 14-17). Oba verše sa venujú pravde. Vo v. 13 Ježiš zasľubuje Ducha pravdy, jedná sa samozrejme o Ducha Svätého, Tešiteľ'a, pretože on uvádza človeka do Pravdy. Vo v. 17 nám ukazuje, čo je pravda. Otcovo slovo je pravda.

v. 13: Až Duch ich má uviesť do celej pravdy. "Ježiš tu dal učeníkom najavo, že ich poznanie je obmedzené; úlohou Parakléta bude viesť ich k tomu, aby pochopili hĺbky a výšky zjavenia, ktoré nimi ešte nie sú vnímané."²⁷ Učeníci ani krátko po Kristovom vzkriesení plne nechápali Kristovo poslanie. Až Duch svätý ktorý v nich začal pôsobiť ich postupne uvádzal do pravdy. Dôkazom sú aj samotné kanonizované spisy Nového zákona, ktoré títo pisatelia práve pod inšpiráciou Ducha svätého napísali.

v. 17: Riadiacim slovesom tohto verša je slovo "posväť". "V SZ sa používa najmä vo význame zasvätenia sa človeka alebo zvierat'a k službe Bohu."²⁸ Jedná sa tu teda o oddelenie z profánneho k zvláštnemu použitiu. "Boh teda vyčleňuje veriacich k svojim zámerom... Posvätenie je dosahované pravdou. To je zjavenie, ktoré Syn poskytol ohľadom všetkého, čo mu Otec prikázal povedať, a čo je teraz obsiahnuté v Písmach, ktoré nám zanechali apoštolovia."²⁹

²⁵ DRÁPAL, Dan. *Úvahy nad žalmy (1. kniha žalmů)*. Praha: Návrat domů, 2008. 215 s. ISBN 978-80-7255-181-1. str. 126.

²⁶ CRAIGIE, P. C. TATE, Marvin. *Word Biblical Commentary: Psalms 1-50*. vol. 19. Grand Rapids: Zondervan, 2018 (ePub edition). 717 s. ISBN 978-0-310-58839-9. str. 299.

²⁷ BEASLEY-MURRAY, G. R. *Word Biblical Commentary: John*. vol. 36. Grand Rapids: Zondervan, 2018 (ePub edition). 811 s. ISBN 978-0-310-58846-7. str. 546.

²⁸ BEASLEY-MURRAY, G. R. *Word Biblical Commentary: John*. str. 566.

²⁹ MACARTHUR, John. *Nový zákon: Komentář verš po verši*. str. 350.

Štvrtok: Život pre druhých

(1Tes 2,5-8 SEkP) ⁵*Lebo ako viete, nikdy sme sa nezaliečali rečami, ani nebolo v nás lakomstvo, ktoré by sme museli skrývať - Boh je svedok. ⁶Nehľadali sme slávu ani u ľudí, ani u vás, ani u nikoho, ⁷hoci ako Kristovi apoštoli sme mohli dať najavo svoju dôležitosť, ale boli sme medzi vami vľúdni, ako keď matka kŕmi a láska svoje deti. ⁸Tak sme vám boli naklonení, že by sme vám najradšej boli dali nielen Božie evanjelium, ale aj vlastné duše, pretože sme si vás obľúbili.*

Časť listu, z ktorej sú tieto verše vyňaté, by sa mohla nazvať obrana apoštolského poslania. Apoštol Pavol veriacim v Tesalonike pripomína svoje jednanie, ktoré je dôkazom o jeho čestných úmysloch a úprimnej láske k veriacim.

v.5: V piatom verši pojednáva o lichotení. V tamojšom gréckom prostredí bola známa definícia lichotníka podaná Aristotelom v Etike Nikomachovej. "Muž, ktorý sa pripojí k potešovaniu ľudí ... kvôli získaniu niečoho pre seba, v podobe peňazí alebo ich hodnoty, je lichotník."³⁰ S lichotením ide ruka v ruke *pleonexia* "prospechárstvo, ziskuchtivosť, sebeckosť, lakomstvo, chamtivosť"³¹, apod. "V Kol 3,5 a Ef 5,5 je *pleonexia* forma modlárstva. Nejde iba o túžbu vlastniť viac ako druhý človek... Je to hriech človeka, ktorý sa dopustil plnej hry s túžbou mať to, čo by nemal mať, ktorý si myslí, že jeho túžby, chůtky a chtiče sú tou najdôležitejšou vecou na svete, ktorý vidí ostatných ľudí ako prostriedky, ktoré treba zneužiť, ktorý nemá boha okrem seba a svojich túžob."³²

vv. 6-7: Dôvodom konania apoštolov nebolo ani hľadanie ľudskej slávy, nezneužívali svoje postavenie apoštolov. Pavol si nežiadal potlesk, ani si nebudoval slávne meno. Apoštoli za svoju službu hlásania evanjelia mali nárok na odmenu, Pavol však tento nárok neuplatňoval. Naopak Pavol svoje motívy prirovnáva k starostlivej dojčiackej matke, ktorá miluje svoje bábätko. Pavol prežil radikálne obrátenie, keď sa z Kristovho prenasledovateľa stal jeho služobník. Pavol zažil Kristovu odpúšťajúcu lásku na vlastnej koži a preto aj jeho motiváciou v službe bola láska.

v. 8: *tas eautón psychas* - doslovný preklad znie dať "naše vlastné duše", významový preklad tu znie dať "naše vlastné ja"³³. Jedná sa tu o niečo viac, ako položiť svoj život v prospech druhého. Je tu reč o úplnom vzdaní sa všetkého, dať samých seba, podriadiť svoje túžby, vôľu, plány nie svojim záujmom, ale záujmu o druhých. "Ďaleko od hľadania akejkoľvek materiálnej pomoci od svojich konvertitov, túžili sa s nimi podeliť o všetko čo mali a skutočne o všetko čím boli. Žiadny iný prístup by nebol vhodný pre kazateľov

³⁰ BRUCE, F. F. Word Biblical Commentary: *1 and 2 Thessalonians*. vol. 45. Grand Rapids: Zondervan, 2017 (ePub edition). 349 s. ISBN 978-0-310-58637-1. str. 93.

³¹ PANCZOVÁ, Helena. Grécko-slovenský slovník: *Od Homéra po kresťanských autorov*. str. 1005.

³² BRUCE, F. F. Word Biblical Commentary: *1 and 2 Thessalonians*. str. 94.

³³ tamtiež, str. 97.

evanjelia, ktoré hlásalo ako Pána a Spasiteľa toho, kto sa 'vyprázdnil' (Fp 2,7) pre obohatenie ostatných."³⁴

Použité zdroje a literatúra

BEASLEY-MURRAY, G. R. Word Biblical Commentary: *John*. vol. 36. Grand Rapids: Zondervan, 2018 (ePub edition). 811 s. ISBN 978-0-310-58846-7.

Biblia Hebraica Stuttgartensia. Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 1997. ISBN 978-3-438-05222-3.

Biblia: Slovenský ekumenický preklad. 5. Vyd. (3. opravené vyd.) Banská Bystrica: Slovenská biblická spoločnosť, 2015. ISBN 978-80-85486-97-1.

BRUCE, F. F. The New International Commentary on the New Testament: *The Book of Acts*. Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Company, 1988. 621 s. eISBN 978-1-4674-2328-1.

BRUCE, F. F. Word Biblical Commentary: *1 and 2 Thessalonians*. vol. 45. Grand Rapids: Zondervan, 2017 (ePub edition). 349 s. ISBN 978-0-310-58637-1.

CRAIGIE, P. C. TATE, Marvin. Word Biblical Commentary: *Psalms 1-50*. vol. 19. Grand Rapids: Zondervan, 2018 (ePub edition). 717 s. ISBN 978-0-310-58839-9.

DOUGLAS, J. D. (ed). *Nový biblický slovník*. 2. vyd. Praha: Návrat domů, 2009. ISBN 978-80-7255-193-4.

DRÁPAL, Dan. *Úvahy nad žalmy (1. kniha žalmů)*. Praha: Návrat domů, 2008. 215 s. ISBN 978-80-7255-181-1.

GOODING, David. *Lukášovo evangelium*. Praha: Návrat domů, 1994. 300 s. ISBN 80-85495-04-X.

HAGNER, D. A. Word Biblical Commentary: *Matthew 1-13*. vol. 33A. Grand Rapids: Zondervan, 2018 (ePub edition). 914 s. ISBN 978-0-310-58840-5.

KEOWN, Gerald. SCALISE, Pamela. SMOTHERS, T. G. Word Biblical Commentary: *Jeremiah 26-52*. vol. 27. Grand Rapids: Zondervan, 2018 (ePub edition). 640 s. ISBN 978-0-310-58869-6.

MACARTHUR, John. *Nový zákon: Komentář verš po verši*. Kroměříž: Didasko, 2013. 1010 s. ISBN 978-80-87587-08-9.

MACARTHUR, John. *Starý zákon: Komentář verš po verši*. Kroměříž: Didasko, 2015. ISBN 978-80-87587-17-1.

NESTLE-ALAND. *Řecko Český Nový zákon: Slovník novozákonní řečtiny*. Praha: Česká biblická společnost, 2011. 1758 s. ISBN 978-80-87287-38-5.

NOLLAND, John. Word Biblical Commentary: *Luke 1-9:20*. vol. 35A. Grand Rapids: Zondervan, 2018 (ePub edition). 978 s. ISBN 978-0-310-58855-9.

³⁴ tamtiež, str. 98.

NOLLAND, John. Word Biblical Commentary: *Luke 9:21-18:34*. vol. 35B. Grand Rapids: Zondervan, 2018 (ePub edition). 970 s. ISBN 978-0-310-58856-6.

PANCZOVÁ, Helena. Grécko-slovenský slovník: *Od Homéra po kresťanských autorov*. Bratislava: Lingea, 2012. 1327 s. ISBN 978-80-8145-021-1.

PÍPAL, Blahoslav. *Hebrejsko-český slovník ke Starému zákonu*. 4. vyd. Praha: Kalich, 2006. 188 s. ISBN 80-7017-029-8.

RIENECKER, Fritz. Wuppertálska študijná biblia: *Evanjelium podľa Matúša*. Bratislava: Creativpress, 1992. 451 s. ISBN 80-7131-009-3.